

ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครู ของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

สันติ สว่างเมฆ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในกลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2559 จำนวน 170 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 118 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีเนื้อหาครอบคลุมการบริหารงานวิชาการ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย ด้านการป้องกันมิให้ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย และด้านการดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่กระทำผิดวินัย โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.98 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.793 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า 1) ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ครูที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน 3) ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ การรักษาวินัยข้าราชการครู ผู้บริหาร

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมไทยมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การแข่งขันกันทางการศึกษา และทางด้านเศรษฐกิจ

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ทำให้คนประสบกับปัญหาในด้านต่างๆ ซึ่งล้วนแต่เป็นปัญหาที่เกิดจากสภาพภายในสังคมเองและจากการคล้อยตามกระแสโลกาภิวัตน์ เช่น ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของประชากรไทยโดยเฉลี่ยต่ำลง คนส่วนใหญ่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนไทยถูกละเลย สถาบันทางศาสนาที่เคยเป็นแหล่งการเรียนรู้ของศาสนิกชน ได้รับการยอมรับในฐานะที่พึ่งทางใจน้อยลง ปัญหาต่างๆ เหล่านี้เกิดจากการพัฒนาประเทศที่เน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวบนพื้นฐานทางสังคมที่อ่อนแอ (นิยม ศรีวิเศษ, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2552, หน้า 1) ที่ว่าปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่โลกไร้พรมแดน การติดต่อสื่อสารไร้ขีดจำกัด จึงเกิดการแข่งขันและมุ่งแสวงหาผลประโยชน์กันมากขึ้น ขาดการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดปัญหาในหลายด้านตามมา อย่างไรก็ตามหากพิจารณาในเชิงของความยั่งยืน เรายังขาดภาวะสมดุล ยังมีปัญหาที่สำคัญที่จะต้องดูแล แก้ไข ซึ่งให้เห็นว่าสังคมไทยอ่อนแอ มีความเป็นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมมากขึ้น วัฒนธรรมและระบบที่ดั้งเดิม

เริ่มเสื่อมถอย ทำให้เกิดความย่อหย่อนด้านศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และมีปัญหาทางสังคมด้านอื่นๆ ตามมา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้ให้ความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาในด้านต่างๆ ซึ่งในมาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง การพัฒนาบุคลากรซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามจุดหมายของการจัดการศึกษา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 5) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาว่าจำเป็นต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดหมายดังกล่าว คือ ครู เพราะครูเปรียบเสมือนพ่อพิมพ์แม่พิมพ์ของชาติเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์ สั่งสอนให้เยาวชนเป็นผู้มีจิตสำนึกที่ดี ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของครูที่ส่งเสริมพฤติกรรมของศิษย์ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์คือ การปฏิบัติของครู สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2542, หน้า 5-8) กล่าวไว้ว่า ข้าราชการครูนอกจากจะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับเช่นเดียวกับข้าราชการประเภทอื่นแล้วยังต้องรักษาระเบียบวินัยมากกว่า เพราะเป็นอาชีพที่สังคมให้ความเคารพสูงมาก ถึงกับยกย่องให้เป็นปูชนียบุคคล โดยคาดหวังว่าครูจะเป็นตัวอย่างและบุคคลที่ควรยกย่องตลอดเวลา และต้องการให้ครูเป็นผู้ที่มีความเพียบพร้อมด้วยความดี ประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างแก่เด็กและประชาชน กล่าวได้ว่า ความสำเร็จในการจัดการศึกษา ความเจริญก้าวหน้าของสังคมและประเทศนั้นอยู่ที่ตัวครูที่มีระเบียบวินัย ดังนั้นวินัยของข้าราชการครูจึงเป็นวินัยที่มีลักษณะพิเศษ มีทั้งสิ่งที่ทางราชการกำหนดเป็นกฎหมาย ระเบียบ ที่จะต้องประพฤติปฏิบัติและสิ่งที่เป็นความคาดหวังของสังคมที่อยากเห็นครูเป็นแบบอย่างที่ดี วินัยข้าราชการครู จึงเป็นวินัยที่จะต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติทางวินัย พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการ

ศึกษา พ.ศ.2547 หมวด 6 มาตรา 95 กำหนดให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย ป้องกันมิให้ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย และดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งมีกรณีอื่นมีมูลค่าที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้บังคับบัญชา จึงต้องมีความรับผิดชอบในการรักษาวินัยดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นเครื่องมือส่งเสริมให้ข้าราชการครูปฏิบัติหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบ ผู้บังคับบัญชาก็จะสบายใจ ผลงานก้าวหน้าไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามก็ยังต้องมีข้าราชการครูได้กระทำความผิดวินัยปรากฏให้เห็นอยู่เนืองๆ ความบกพร่อง ในเรื่องวินัยนับว่าเป็นการทำลายความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อครู ดังนั้นการกระทำความผิดทางวินัย จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นจะต้องดำเนินการให้ลดการกระทำความผิดวินัยลง (พนมไพร คาชจร, 2551) ถ้าหากว่าข้าราชการครูมีวินัยแล้ว ก็จะส่งผลต่อตัวครูต่อการศึกษาต่อสังคมและประเทศชาติ และต่ออาชีพของข้าราชการครู คือ จะเป็นปัจจัยในการสร้างความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้าให้แก่ข้าราชการครู ช่วยให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายเป็นการสร้างเด็กให้มีวินัยต่อไปในภายภาคหน้า จะเป็นประชาชนที่ดีมีคุณภาพ และเป็นกำลังสำคัญต่อไปในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าและยังช่วยสร้างภาพพจน์ที่ดีของอาชีพครู ผู้บริหารมีความสำคัญต่อการส่งเสริมให้ข้าราชการครูมีวินัยเป็นอย่างยิ่ง วินัยของข้าราชการครูในสถานศึกษาจะเป็นอย่างไร ดีหรือเลว เคร่งครัดหรือหย่อนยาน ย่อมขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาคือผู้นำ ผู้ดูแลควบคุมให้มีการปฏิบัติกิจกรรมทุกอย่างให้เป็นไปตามนโยบาย แผนงาน โครงการและภารกิจทั้งปวง เป็นผู้ส่งเสริมและกำกับให้มีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยถูกต้องเหมาะสม พฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู ความประพฤติและบรรยาภาสความเป็นอยู่ของสังคมครูจะเป็นประการใด ย่อมเป็นไปตามสภาพการนำของผู้บริหาร (สมศักดิ์ คงเที่ยง., 2542) ได้กล่าวถึงผู้บริหารสถานศึกษาว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทอันสำคัญมากในการรักษาวินัยข้าราชการ และการเสริมสร้างพัฒนาให้ข้าราชการครูมีวินัย ป้องกันดูแลอย่างระมัดระวังไม่ให้ข้าราชการครูทำความผิดวินัย และทำการปราบปรามหรือดำเนินการทางวินัยเมื่อมีผู้กระทำความผิด ผู้บังคับบัญชาจะต้องคอยระวังไม่ให้ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัยตลอดเวลา ผู้บริหารจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมครูในหลายลักษณะ เช่น การพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของครูให้มีคุณภาพ การจูงใจให้ครูทำงาน พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถมีความประพฤติที่ดี ผู้บริหารจะต้องรอบรู้และเข้าใจพฤติกรรมของครูในการประพฤติปฏิบัติตัวเกี่ยวกับการรักษาวินัย ต้องติดตามความเคลื่อนไหว ความเปลี่ยนแปลง เพื่อหาทางป้องกันผลกระทบที่จะเกิดกับครูให้ทำความผิดวินัย นอกจากนั้นผู้บริหารจะต้องปรับปรุงวิธีการบริหาร ปฏิบัติตนแบบอย่างที่ดีแก่ครูในการรักษาวินัย การเอาใจใส่ต่อการทำงานอย่างจริงจัง เพื่อให้ครูเป็นผู้มีวินัยเกิดความศรัทธายอมรับและทุ่มเทในการทำงาน เกิดความก้าวหน้าในอาชีพ (นิพนธ์ กินาวงษ์, หน้า 4)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัด

กาญจนบุรี ใน 3 ด้าน คือ ด้านการเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชาวินัย ด้านป้องกันมิให้ผู้ได้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย และด้านดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ได้บังคับบัญชาที่กระทำผิดวินัย ผลของการวิจัยในเรื่องนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารจะนำไปเสริมสร้างและพัฒนาวินัยของข้าราชการครู อีกทั้งเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ทำงาน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในกลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2559 จำนวน 170 คน และ กลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 118 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

ด้านเนื้อหา

ศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ใน 3 ด้าน ได้แก่ การเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชาวินัย การป้องกันมิให้ผู้ได้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย และ การดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ได้บังคับบัญชาที่กระทำผิดวินัย

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และประสบการณ์ในการทำงาน และตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ภายได้

องค์ประกอบของงาน 3 ด้าน คือ การเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชาวินัย การป้องกันมิให้ผู้ได้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย และ การดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ได้บังคับบัญชาที่กระทำผิดวินัย แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนความคิดเห็นมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด คือ 5,4,3,2 และ 1 ตามลำดับ ครอบคลุมเนื้อหา 3 ด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามเพศวิเคราะห์โดยใช้ Independent t – test กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปเป็น ข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี มีดังนี้ บุคลากร โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีประสบการณ์ทำงาน 5 - 20 ปี มากที่สุด
2. การศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบ ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของ
ผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน โดย
ภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของ
ผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารโรงเรียน
กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึง
พอใจในด้านการป้องกันมิให้ผู้ได้บังคับบัญชากระทำผิดวินัยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการ
เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชามีวินัย และลำดับสุดท้ายคือ ด้านการดำเนินการทางวินัยแก่
ผู้ได้บังคับบัญชาที่กระทำผิดวินัยทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจัยด้านเพศนับเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง
ในสังคมไทยเพศชายจะมีภาวะผู้นำมากกว่าเพศหญิง ดังที่ เกลิมพร พงษ์ภู (2538, หน้า 7) กล่าวว่า วินัย
หมายถึง การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของหน่วยงาน เช่น ข้าราชการครูปฏิบัติตามระเบียบ
ข้อบังคับของข้าราชการครู หากละเมิดหรือไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับก็จะต้องดำเนินการ
ลงโทษ ครูเพศหญิงจะมีความเป็นผู้ตามและสามารถอยู่ในกฎระเบียบได้มากกว่าเพศชาย การรักษา
วินัยเป็นเรื่องของแต่ละบุคคลการรักษาวินัยที่ดีคือ การจัดสรรให้เกิดโอกาสในการพัฒนา ทั้งนี้ ปิจิร
ประภา เอี้ยวเจริญ (2550) ได้กล่าวว่าในรอบปีที่ผ่านมา การพิจารณาโทษทางวินัยของข้าราชการครู
และ บุคลากรทางการศึกษาไม่มี เพราะการกระทำที่เป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรงเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร
สถานศึกษาเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ยกเว้นในกรณีความผิดร้ายแรงให้เป็นหน้าที่ของ
คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ตาม
หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ.

ครูมีความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารโรงเรียน
กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชามีวินัย
โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ดังที่พระธรรมปิฎก
(2549, หน้า 49) ได้ให้ความหมายของคำว่า “วินัย” คือ การจัดสรรให้เกิดโอกาสในการพัฒนา หรือเป็น
กติกาของสังคมเป็นข้อตกลงว่า เพื่อการกินคืออยู่ร่วมกัน โดยทุกคนถือการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่วาง
ไว้ควมมีระเบียบในการทำกิจกรรมต่างๆ อันเกิดจากคุณธรรมในตนเอง หรือค่านิยมที่มีกิจกรรมนั้น
เป็นแรงจูงใจ โดยปราศจากการบังคับ หรือการสั่งการแต่อย่างใด เป็นเรื่องที่เกิดจากเหตุผลและการ
ประเมินค่าของควมมีระเบียบ โดยอาศัยการเรียนรู้ เพื่อให้มีความเข้าใจในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ
การรักษาวินัยเป็นเรื่องของตนเองและเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล ซึ่งแต่ละคนมีปัจจัย และการอบรม
เลี้ยงดูต่างกัน อุทัย บุญประเสริฐ (2545, หน้า 15) ได้อธิบายคำว่า “discipline” มาจากคำว่า “disciple”

แปลว่า “follower” (ผู้ปฏิบัติตาม) ซึ่งมีความหมายบอกเป็นนัยว่า วินัยดีเป็นผลของภาวะผู้นำที่ดี (good leadership) วินัยจะมีความหมายที่แตกต่างกัน 3 แห่ง คือ วินัยในลักษณะที่เป็น “การปกครองตนเอง” มุ่งไปที่การพัฒนาตนเองเพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการ วินัยในลักษณะที่เป็น “เงื่อนไขที่ทำให้มีพฤติกรรมอันเป็นระเบียบ” มุ่งให้มีการควบคุมคนในองค์กรให้มีความเป็นระเบียบในพฤติกรรม โดยใช้วิธีการสร้างเงื่อนไขชักนำต่างๆ เช่น สร้างขวัญและความสามัคคี วินัยในลักษณะที่เป็น “กระบวนการทางนิติธรรม” มุ่งไปที่กระบวนการตามที่กำหนดกฎเกณฑ์ ในการพิจารณาความผิดทางวินัย ซึ่งจะมีการออกกฎ หรือระเบียบกำหนดการอันพึงปฏิบัติและห้ามไม่ให้ปฏิบัติ กำหนดโทษของการฝ่าฝืน และการดำเนินการเพื่อลงโทษผู้กระทำผิด

ครุมีความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการป้องกันมิให้ผู้ได้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 32) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญยิ่งในการบริหารงานในสถานศึกษาหรือสถาบันนั้น ๆ การบริหารงานดำเนินการไปได้ด้วยดีบรรลุตามนโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์หรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะและการแสดงพฤติกรรมการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารจะต้องนำวิธีการบริหารมาใช้ในการโน้มน้าวจิตใจให้ร่วมงานใช้ความสามารถของตนเองออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่องานที่รับผิดชอบมากที่สุด เพื่อให้ได้ผลงานออกมาดีมีประสิทธิภาพ และหน่วยงานย่อมมีความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงยิ่ง ๆ ขึ้นไป ทั้งนี้ เฉลิมศักดิ์ นามเชิงใต้ (2542) กล่าวว่าข้าราชการครูเป็นทรัพยากรอันทรงคุณค่าของชาติหลักสูตรและอุปกรณ์ จะดีเพียงใดย่อมจะเปล่าประโยชน์ถ้าขาดครูที่มีศักยภาพ ประสิทธิภาพ มีความรู้ความสามารถ โดยเฉพาะผู้บริหารเป็นบุคคลที่สำคัญที่จะไขไปสู่ความสำเร็จของ องค์กรมากกว่าปัจจัยอื่นๆ ถ้าคนได้รับความพอใจยุติธรรมเต็มใจปฏิบัติศรัทธาในหน่วยงาน เชื่อมมั่นในระบบงาน ถึงแม้จะมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีก็ตามแต่ถ้าการบริหารงาน บุคคลขาดประสิทธิภาพ ไม่มีมาตรฐานไม่เป็นธรรม ก็จะทำให้การพัฒนาองค์กรรวมของหน่วยงาน ไม่ประสบผลสำเร็จ

ครุมีความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการดำเนินการทางวินัยแก่ครูที่กระทำผิดวินัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ซึ่งตรงกับสุภชาติ อังแสงธรรม (2521) ได้สรุปสาเหตุของการกระทำผิดวินัยของข้าราชการซึ่งเกิดจาก สภาพพื้นฐานทางวัฒนธรรม และจริยธรรมของสังคม ความหลงผิดในค่านิยม เช่น ความฟุ้งเฟ้อ การแบ่งพรรคแบ่งพวก ภายใต้อิทธิพลของระบบอุปถัมภ์ การวางเฉยต่อพฤติกรรมไม่พึงปรารถนาต่างๆ และวัฒนธรรมที่ล้าหลัง สภาพพื้นฐานทางการเมืองและสังคม ความบกพร่องทางการเมืองของข้าราชการทางการเมือง ที่ใช้อำนาจสั่งการข้าราชการประจำอย่างไม่ถูกต้องย่อมส่งผลถึงขวัญและกำลังใจของข้าราชการประจำเป็นส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ เป็นเหตุให้เกิดการกระทำผิดวินัยขึ้น สภาพ

ปัญหาเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อที่ไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพ ปัญหานี้มักเกิดกับข้าราชการชั้นผู้น้อย และชั้นกลาง เป็นหนทางที่ก่อให้เกิดการทุจริต เรียกรับผลประโยชน์โดยมิชอบตามโอกาส นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเรื่องเงินค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติราชการต่างๆ ที่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เป็นเหตุให้เกิดการเลี้ยวระเบียบหรือการทำรายงานเท็จเป็นการทุจริต เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ ระบบราชการ ได้แก่ การแบ่งส่วนราชการที่บกพร่อง มีข้อกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับมากเกินไป จนบางครั้งไม่อาจปฏิบัติได้อย่างครบถ้วนเป็นเหตุให้เกิดการบกพร่องได้ง่าย นอกจากนั้นผู้บังคับบัญชาระดับสูงมีรสนิยมและแนวความคิดในการทำงานที่แตกต่างหรือขัดแย้งกัน ทำให้ข้าราชการเกิดความสับสน เบื่อหน่ายบั่นทอนกำลังใจ และส่งผลไปสู่การกระทำวินัยในที่สุด และตรงกับ นภาพร ชันธนา และกรณีการ์ นิยมศิลป์ (2545) ได้สรุปไว้ว่า การที่ข้าราชการกระทำผิดทางวินัยมีมูลเหตุหรือสาเหตุมาแรงเร้ากระตุ้นให้กระทำความผิด เช่น เกิดจากตัวข้าราชการเอง สภาพทางเศรษฐกิจที่บีบรัดตัว สภาพทางสังคม และมูลเหตุจากระบบราชการหรือจากผู้บังคับบัญชา

2. ครูที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศหญิงมีความพึงพอใจมากกว่าเพศชาย ส่วนด้านอื่นๆมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจัยด้านเพศนับเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง ในสังคมไทยเพศชายจะมีภาวะผู้นำมากกว่าเพศหญิง ดังที่ เฉลิมพร พงษ์ภู (2538, หน้า 7) กล่าวว่า วินัย หมายถึง การปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงาน เช่น ข้าราชการครูปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของข้าราชการครู หากละเมิดหรือไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับก็ต้องดำเนินการลงโทษ ครูเพศหญิงจะมีความเป็นผู้ตามและสามารถอยู่ในกฎระเบียบได้มากกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภชาติ อังแสงธรรม (2521) ได้ศึกษาเรื่อง “การกระทำผิดวินัยของข้าราชการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี ระหว่างปี พ.ศ. 2535 ถึงพ.ศ. 2552” ผลการวิจัยพบว่า เพศชายกระทำผิดวินัยมากกว่าเพศหญิง ผู้กระทำผิดที่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี กระทำผิดกรณีต่าง ๆ มากกว่าทุกช่วงอายุ และระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

3. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก ประสบการณ์ในการทำงานเป็นสิ่งสำคัญ เพราะบุคคลที่เข้ามาทำงานแรกๆ จะรักษาวินัยอย่างเคร่งครัดส่วนผู้ที่ที่มีประสบการณ์ การทำงานมากกว่าย่อมรู้มากกว่า ทั้งนี้สภาพพื้นฐานทางวัฒนธรรมและจริยธรรมของสังคม ความหลงผิดในค่านิยม เช่น ความฟุ้งเฟ้อ การแบ่งพรรคแบ่งพวก ภายใต้อิทธิพลของระบบอุปถัมภ์ การวางเฉยต่อพฤติกรรมไม่พึงปรารถนาต่างๆ และวัฒนธรรมที่ล้าหลัง ดังที่ เฉลิมพร พงษ์ภู (2538) ได้สรุปสาเหตุของการกระทำผิดวินัยของข้าราชการซึ่งเกิดจาก สภาพพื้นฐานทางวัฒนธรรมและจริยธรรมของสังคม ความหลงผิดใน

ค่านิยม เช่นความฟุ่มเฟือย การแบ่งพรรคแบ่งพวก ภายใต้อิทธิพลของระบบอุปถัมภ์ การวางเฉยต่อพฤติกรรมไม่พึงปรารถนาต่างๆ และวัฒนธรรมที่ล้าหลัง สภาพพื้นฐานทางการเมืองและสังคม ความบกพร่องทางการเมืองของข้าราชการทางการเมือง ที่ใช้อำนาจสั่งการข้าราชการประจำอย่างไม่ถูกต้อง ย่อมส่งผลถึงขวัญและกำลังใจของข้าราชการประจำเป็นส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ เป็นเหตุให้เกิดการกระทำผิดวินัยขึ้น สภาพปัญหาเศรษฐกิจ อัตราเงินเดือนที่ไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพ ปัญหานี้มักเกิดกับข้าราชการชั้นผู้น้อยและชั้นกลาง เป็นหนทางที่ก่อให้เกิดการทุจริตเรียกรับผลประโยชน์โดยมิชอบตามโอกาส นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องเงินค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติราชการต่างๆ ที่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เป็นเหตุให้เกิดการเลี้ยวระเบียบหรือการทำรายงานเท็จเป็นการทุจริต เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ เป็นต้น ระบบราชการ ได้แก่ การแบ่งส่วนราชการที่บกพร่อง มีข้อกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับมากเกินไป จนบางครั้งไม่อาจปฏิบัติได้อย่างครบถ้วนเป็นเหตุให้เกิดการบกพร่องได้ง่าย นอกจากนี้ผู้บังคับบัญชาระดับสูงมีทัศนคติและแนวความคิดในการทำงานที่แตกต่างหรือขัดแย้งกันทำให้ข้าราชการเกิดความสับสน เบื่อหน่ายบั่นทอนกำลังใจ และส่งผลไปสู่การกระทำวินัยในที่สุด สมศักดิ์ คงเที่ยง (2542) ได้สรุปไว้ว่า การที่ข้าราชการกระทำผิดทางวินัยมีมูลเหตุหรือสาเหตุมาแรงเร้ากระตุ้นให้กระทำผิด เช่น เกิดจากตัวข้าราชการเอง สภาพทางเศรษฐกิจที่บีบรัดตัว สภาพทางสังคม และมูลเหตุจากระบบราชการหรือจากผู้บังคับบัญชา การรักษาวินัยข้าราชการควรเป็นพฤติกรรมในการควบคุม ดูแลเสริมสร้างและพัฒนาป้องกันให้ครูทุกคนประพฤติและปฏิบัติตน ให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับและแบบธรรมเนียมกฎหมาย กฎเกณฑ์ต่างๆ รวมทั้งการดำเนินการทางวินัย โดยที่ข้าราชการควรจะต้องมีความสำนึกในหน้าที่ของตน ตระหนักถึงความสำคัญของวินัยว่าเป็นสิ่งที่ดี การรักษาวินัยเป็นสิ่งพึงระวังเป็นอย่างยิ่ง เพราะไม่ว่าประสิทธิภาพการทำงานจะแตกต่างและมีผลต่อการรักษาวินัยอย่างไร ต้องได้รับการเอาใจใส่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ จัดทำคู่มือ แนวปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ระเบียบวินัยของข้าราชการครูให้ได้ยึดถือและปฏิบัติตาม เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ความสามารถด้านกฎหมายมาบรรยายให้ข้าราชการครูได้รับฟังและซักถาม และตรงต่อเวลาในการนัดหมายและการทำงาน ฉะนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรจัดทำคู่มือวินัยข้าราชการครูให้ครบถ้วน รวมทั้งจัดทำแนวปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ระเบียบวินัยของข้าราชการครูให้ได้ยึดถือและปฏิบัติตาม เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ความสามารถด้านกฎหมายมาบรรยายให้ข้าราชการครูได้รับฟังและซักถาม และเป็นตัวอย่างที่ดีต่อการตรงต่อเวลาในการนัดหมายและการทำงาน

2. จากผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการป้องกันมิให้ผู้ได้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ศึกษาสาเหตุของการกระทำผิดวินัยของข้าราชการครูและหาแนวทางแก้ไข ฉะนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรหาสาเหตุของการกระทำผิดวินัยของข้าราชการครู พร้อมทั้งมีวิธีการแก้ไข และให้แนะนำอย่างถูกต้อง

3. จากผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการดำเนินการทางวินัยแก่ครูที่กระทำผิดวินัย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ลงโทษทางวินัยครูที่ทำผิดโดยไม่เกินอำนาจของตน และรายงานให้ผู้บังคับบัญชาหน่วยเหนือทราบเสมอ ฉะนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าผู้บริหารสถานศึกษา ควรลงโทษทางวินัยครูที่ทำผิดโดยไม่เกินอำนาจของตนด้วยหลักความเป็นธรรม ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ส่งเสริมและดูแลระมัดระวังให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ปฏิบัติตามวินัย ถ้ารู้ว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาคนใดกระทำผิดวินัย จะต้องดำเนินการทางวินัยทันที และรายงานให้ผู้บังคับบัญชาหน่วยเหนือทราบเสมอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาค้นคว้าเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อเจาะลึกถึงปัญหา และปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนรัฐบาล กับ โรงเรียนเอกชน ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

3. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินการรักษาวินัยข้าราชการครูของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เช่น วุฒิการศึกษา และตำแหน่งหน้าที่ในการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ*

พุทธศักราช 2546.กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

จิรประภา เอี้ยวเจริญ. (2550). *ความพึงพอใจของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนนิติบุคคลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคาแหง.*

เฉลิมพร พงษ์ภู. (2538). *การพัฒนาวินัยและจริยธรรมครู*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

เฉลิมศักดิ์ นามเชียงใต้. (2542). *การฝ่าฝืนวินัยของข้าราชการสุภาพการ. ปริญญาโทรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*

นิยม ศรีวิเศษ. (2551). ความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการส่วนจังหวัดตำแหน่งครูการศึกษา 9.

ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

นภาพร ชันชนา และกรรณิการ์ นิยมศิลป์. (2545). การจัดการและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). หลักการบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศูนย์

สื่อเสริมกรุงเทพ.

พระธรรมปิฎก (2542). การศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : มูลนิธิ

พุทธธรรม.

ศุภชาติ อังแสงธรรม. (2521). ความผิดทางวินัยของข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม

สามัญศึกษา ระหว่าง พ.ศ.2515-2519. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ.

สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2542). หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัย

รามคำแหง.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2542). คู่มือการดำเนินการทางวินัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานก.พ.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2552). การสร้างเสริมและพัฒนาวินัย

ข้าราชการครูและบุคลากร สปช. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า

และพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

อุทัย บุญประเสริฐ. (2545). การวางแผนการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.